

המעשים שהם עושים, מושום שהוא יודע שלא יסתור ימינה ושמאליה, ומושום כי בוחן אותם, לא בשביילו, שהרי הוא יודע את היצור וכל האמונה שלהם, אלא כדי להרים רואשם בשביילם.

במו זה עשה לו אברהם, שכתוב בראשית (בראשית כב) ויה אליהם נסה את אברהם. מה זה נסה? הרמת נס, כמו שנאמר (ישעה ס) קרימו נס, שהוא נס, הרים דגלו בכל העולם. ואף על גב שהיה נתפEAR, בשבייל זה הקדוש ברוך הוא הרים את דגלו של אברהם בעניין כלם. זהו שכתוב נסה את אברהם. אף כי הקדוש ברוך הוא, כדי להרים את דגל הצדיקים, הוא בוחן אותם להרים את ראשם בכל העולם. צדיק יבחן, מה הטעם? אמר רבי שמעון, מושום שהקדוש ברוך הוא, בشرطזה הצדיקים, מה כתוב? (ישעה ט) וזה חפץ דכאו החלי, ובארוחה. אבל מושום שרצוינו של הקדוש ברוך הוא לא מתרצה אלא בנסמה, אבל בגוף לא. שהרי הנשמה דומה לנשמה של מעלה, והגוף אינו ראוי להאחז למטה, ואך על גב שומות הגוף היא בסוד עליון.

ובו וראה, בזמן שהקדוש בריך הוא מתרצה מנשמת האדם להנotta [לאיר] בה, הוא מפה את הגוף כדי שתשלט הנשמה, שהרי בעוד הנשמה עם הגוף, הנשמה לא יכול להשלט. שפआשר יש רע [שביר] לגוף, הנשמה שולטה. צדיק יבחן, מה זה צדיק יבחן? צדיק יבחן, מה זה צדיק יבחן? כמו שנאמר (ישעה ט) אבן במן. אך גם צדיק יבחן, מתחזק אותו. אבן במן זו שהיא פנת יקורת, אבן במן, דהיינו (ישעה כח) פנת יקורת, כי נמי צדיק יבחן.

הידוע שלא יסתונן לימינא ושמאלא, ובгинן כי אבחן לו. לא בגינוי, דהא איה ידע יצרא ותוκפה דמיהמניתא דלהון, אלא בגין ארמא רישיהון בגינויו.

בגוננא דא, עבד לייה לאברהם, דכתיב, (בראשית כב) **והאללים נסה את אברהם.** **מאי נסה, הרמת נס.** כמה דעת אמר (ישעה ס) קרימו נס, (ירמיה ז) שאו נס, ארמים דגלא דיליה בכל עולם, ואף על גב דהא אתמר, בגין דא קדשא בריך הוא ארמים דגלא דאברהם בעיניו הון דכלא, דהא הוא דכתיב נסה את אברהם, אוּף כי קדשא בריך הוא בגין ארמא דגלא דעתיקיא איה בחרין לו. **לארמא רישיהו בכל עולם.**

צדיק יבחן, (תהלים יא) **מאי טעם,** אמר רבי שמעון בגין קדשא בריך הוא כד אתרעי בהו בצדיקיא, מה בתיב, (ישעה ט) ווי חפץ דכאו החלי. ואוקמה. אבל בגין דרעותא קדשא בריך הוא, לא אתרעי אלא בנשmeta, אבל בגופה לא, דהא נשmeta אידי דמי לא נשmeta דלעילא, וגופה לא או איה חזיז לאתהחדא לעילא, ואף על גב דדיוקנא דגופא ברוזא עלאה (דף קמ ט"ב) איה.

ויה חזיז, בזמנא קדשא בריך הוא אתרעי בנשmetaה דבר נש, לאתנהנה (ט"א אהנרהא) בה, מחי ל גופא בגין דתשלוט נשmetaה. דהא בעוד נשmetaה עם גופא, נשmetaה לא יכול לא לשולטה. אבל אתרע (ט"א אהנרהא) גופה, נשmetaה שלטה. צדיק יבחן, Mai צדיק יבחן, נשmetaה שלטה. צדיק יבחן, במאה דעת אמר, (ישעה כח) אבן בגין במן, כי נמי צדיק יבחן, אתקיף לייה. כי בגין במן, דהיא (ישעה כח) פנת יקורת, כי נמי צדיק יבחן.

וְרָשָׁע וְאֹהֶב חַמֵּס שְׂנָאָה נִפְשֹׁו? (תהלים יא). מה זה שְׂנָאָה נִפְשֹׁו? המעללה על דעתך שהקדוש ברוך הוא הוא הולא הוא שְׂנָאָה שונאת את הרשות הולא? אלא אתה דרביה של כל הנפשות תלויות בה, שְׂנָאָה נִפְשֹׁו של הרשות הולא שלא רוץ אותה כלל, לא רוץ אותה כל עולם לא בעולם הזה ולא בעוולם הבא, ומושום לך בתוב ורשות ואהוב חַמֵּס שְׂנָאָה נִפְשֹׁו, ודאי. דבר אחר שְׂנָאָה נִפְשֹׁו, כמו שְׂנָאָה (עמוס ז) נִשְׁבַּע אֲדֹנִי יהוה בנפשו, ובגין לך צדיק יבחן.

בָּא ראה, בְּשֶׁבֶרֶא הַקְדוּשָׁ בְּרוּךְ הוּא את האדם, צוֹה אָתוֹ לְחִיטִיב לו. נִמְנָן לו חַכְמָה, לְמִתְעָלָה בְּדַרְגָתָו לְמַעַלָה. בְּשִׁירֵד לְמַטָּה, רָאָה תְּשׁוּקַת הַצִּיר הַרְעָ וְנִדְבָּק בּו, וְשַׁחַח כֵּל מַה שְׁהַתְּעַלָּה [שהתקכל] בְּפֶבַוד הַעֲלִילָן של רבבו.

בָּא נָמָ, בְּהַתְּחִילָה בְּתוּב (בראשית ו) נָמָ אִישׁ צְדִיק פְּמִים דִיה, וְלִבְנָר נִחְתָּ לְתִפְאָ, וְחַמְּאָ חַמְרָא תְּקִיף, דָלָא צְלִיל, מַחְד יוֹמָא, וְאַשְׁתִּי מְנִיה, וְאַשְׁתִּפְרָ וְאַתְגָּלִי, כַּמָּה דְכִתְיבָ, (בראשית ט) וַיֵּשֶׁת מִן הַיּוֹן וַיִּשְׁבַּר וַיִּתְגַּל בְּתוֹךְ אֲהָלָה.

בָּא אַבְרָהָם, התעללה בחכמה, והסתפֵל בְּכֻבּוֹד רְבָנוֹ. אחר לך וַיַּהַי רָעֵב בָּאָרֶץ וַיַּרְדֵּ אַבְרָם מֵצְרֵיָה לְגֹור שֶׁם כִּי כָּבֵד הַרְעָב בָּאָרֶץ וְגוֹ. מָה בְּתוּב אַחֲר לך? וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרָיִם הָוּ וְאַשְׁטוּ וְכֵל אֲשֶׁר לו וְלוֹט עַמּוֹ הַגְּגָה, וְהַתְּעַלָּה לְדַרְגָתָו הַרְאָשׁוֹנָה שְׁהִתְהַה בּוֹ בְּרָאָשׁוֹנָה, וְנִכְנֵס בְּשָׁלוֹם וַיַּצֵּא בְּשָׁלוֹם.

בָּא יַעֲמֵק, מָה בְּתוּב? וַיַּהַי רָעֵב בָּאָרֶץ מִלְבֵד הַרְעָב הַרְאָשׁוֹן וְגוֹ, וְהַלְךְ יַצְחָק וְהַתְּעַלָּה מִשְׁם אַמְרֵך בְּשָׁלוֹם. וְאַתְּ כֵל הַצְדִיקִים בְּוֹחֵן הַקְדוּשָׁ בְּרוּךְ הוּא, כִּי

וְרָשָׁע וְאֹהֶב חַמֵּס שְׂנָאָה נִפְשֹׁו. מַאי שְׂנָאָה נִפְשֹׁו, סְלִקָּא דְעַתְךְ דְקָדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא דְרָגָא דְכָל נְשָׁמְתִין תְּלִין בִּיה, שְׂנָאָה נִפְשֹׁו הַהֲהוּא רָשָׁע, דָלָא בְּעֵיא לְהַכְלָל. לֹא בְּעֵיא לְהַלְאָה בְּעֵילָמָא דִין וְלֹא בְּעֵילָמָא דָאָתִי. וּבְגִין כַּף כְּתִיב, (תהלים יא) וְרָשָׁע וְאֹהֶב חַמֵּס שְׂנָאָה נִפְשֹׁו, כַּמָּה נִפְשֹׁו, וְדָאָי. דָבָר אַחֲר שְׂנָאָה נִפְשֹׁו, כַּמָּה דָאָת אָמֵר, (עמוס ז) נִשְׁבַּע אֲדֹנִי יְהֹהָ בְּנִפְשֹׁו, וּבְגִין כַּף צְדִיק יְבָחֹן.

הָא חַזִי, בְּדַ בְּרָא קְדָשָׁא בְּרוּךְ הוּא לְאָדָם, פְּקִיד לְיהָ לְאוֹטְבָא לְיהָ, יְהָב לְיהָ חַכְמָתָא, אַסְטָלָק בְּדַרְגָוִי לְעִילָא. בְּדַ נִחְתָּ לְמִתְפָא, חַמְּאָ תְּיַאֲוְתָא דִינָא הַרְעָ וְאַתְדָבָק בִּיהָ, וְאַנְשִׁי כָּל מִה דְאַסְטָלָק (ס"א דְאַסְטָלָק), בִּיקְרָא עַלְאָה דְמָרִיה.

אָתָא נִחְתָּ, בְּקִדְמִיתָא כְּתִיב, (בראשית ו) נִחְתָּ אִישׁ צְדִיק פְּמִים דִיה, וְלִבְנָר נִחְתָּ לְתִפְאָ, וְחַמְּאָ חַמְרָא תְּקִיף, דָלָא צְלִיל, מַחְד יוֹמָא, וְאַשְׁתִּי מְנִיה, וְאַשְׁתִּפְרָ וְאַתְגָּלִי, כַּמָּה דְכִתְיבָ, (בראשית ט) וַיֵּשֶׁת מִן הַיּוֹן וַיִּשְׁבַּר וַיִּתְגַּל בְּתוֹךְ אֲהָלָה.

אָתָא אַבְרָהָם, אַסְטָלָק בְּחַכְמָתָא, וְאַסְטָלָק בִּיקְרָא דְמָרִיה, לְבָתָר (בראשית יב) וַיַּהַי רָעֵב בָּאָרֶץ וַיַּרְדֵּ אַבְרָם מֵצְרֵיָה לְגֹור שֶׁם כִּי כָּבֵד הַרְעָב בָּאָרֶץ וְגוֹ. לְבָתָר מָה כְּתִיב, (בראשית יב) וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרָיִם הָוּ וְאַשְׁטוּ וְכֵל אֲשֶׁר לו וְלוֹט עַמּוֹ הַגְּגָה, קִדְמָה דְתֹהָה בִּיהָ בְּקִדְמִיתָא, וְעַל בְּשָׁלָם. וַיַּפְקֵד בְּשָׁלָם.

אָתָא יַצְחָק, מָה כְּתִיב, (בראשית יג) וַיַּהַי רָעֵב בָּאָרֶץ מִלְבֵד הַרְעָב הַרְאָשׁוֹן וְגוֹ. וְאַזְלִי יַצְחָק וְאַסְטָלָק מִפְמַן לְבָתָר בְּשָׁלָם. וְכָלְהָו